

CONCEPT - Communicatievoorbereiding: publicatie eerste, getoetste natuurdoelanalyses

De Ecologische Autoriteit is verantwoordelijk voor het toetsen van de natuurdoelanalyses die provincies, Defensie en IenW uiterlijk 1 april 2023 opleveren. De toetsing van de eerste natuurdoelanalyses is naar verwachting eind februari gereed. Onderstaand de concept communicatieaanpak.

Communicatie-inzet

Op aanpakstikstof.nl wordt een kort, algemeen nieuwsbericht geplaatst ten aanzien van de toetsing van de eerste natuurdoelanalyses en de pilot. In het nieuwsbericht is aandacht voor onder meer het belang van natuurdoelanalyses, de samenhang met gebiedsprogramma's en de toetsing door de Ecologische Autoriteit.

Communicatie- inzet
Nieuwsbericht op aanpakstikstof.nl
Communicatielij
Q&A – voor eventuele mediavragen

Insteek is dat het Rijk aandacht besteedt aan de publicatie van deze eerste getoetste natuurdoelanalyses. Bij de overige natuurdoelanalyses zal vanuit het Rijk geen actieve communicatie naar buiten worden gebracht, maar zijn provincies en EA vrij om daar zelf invulling aan te geven. Wanneer er bijzonderheden zijn in de natuurdoelanalyses, zal woordvoering hierover worden ingelicht.

Communicatielij:

- Het Rijk werkt met provincies en gebiedspartners aan natuurherstel en het terugdringen van de stikstofbelasting en andere stikstofgerelateerde drukfactoren (zoals verdroging) in Natura 2000-gebieden.
- Omdat ieder gebied anders is en eigen kenmerken heeft, verschilt ook de aanpak per Natura 2000-gebied. Provincies beschrijven de aanpak van stikstof en natuurherstel in samenhang met andere opgaven (water en klimaat) in een gebiedsprogramma.
- Om goede gebiedsprogramma's te kunnen maken, is het nodig om een actueel beeld te hebben van hoe het gaat met de natuur in een gebied en wat de verwachte effecten van geplande maatregelen zijn.
- Ook geven de natuurdoelanalyses invulling aan de wettelijke verplichting inzicht te geven in de mate waarin natuurdoelen in gebieden bereikt worden. Voor alle Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats worden daarom natuurdoelanalyses opgesteld.
- Een natuurdoelanalyse laat zien wat de huidige toestand is van het Natura 2000-gebied, of er noodzaak is voor aanvullende bronmaatregelen en of eventueel aanvullende natuurherstelmaatregelen nodig zijn om de natuur gezond te maken (en te houden).
- Bij het oordeel dat in de natuurdoelanalyses per habitat wordt gegeven, worden de verwachte effecten betrokken van maatregelen die al zijn vastgesteld en van maatregelen die in uitvoering zijn.
- Provincies, ministerie van Defensie en Rijkswaterstaat stellen de natuurdoelanalyses op.
- Zij maken daarbij gebruik van actuele kennis over stikstof en natuur, beschikbare onderzoeken en natuurgegevens over de gebieden door natuurmonitoring ([Monitoring – BIJ12](#)).

- De natuurdoelanalyses zijn uiterlijk 1 april 2023 afgerond.
- De Ecologische Autoriteit toetst de natuurdoelanalyses vervolgens op volledigheid, kwaliteit en navolgbaarheid van de ecologische onderbouwing.
- De toetsing door de Ecologische Autoriteit is al van start gegaan in het kader van een pilot. Het merendeel van de natuurdoelanalyses wordt echter vanaf 1 april 2023 getoetst.
- Het doel van de pilot is om gezamenlijk te komen tot een efficiënte werkwijze en een meer gedetailleerd kader voor de consistente toetsing van de natuurdoelanalyses.
- Provincies gebruiken als bouwsteen in het gebiedsprogramma de definitieve, getoetste natuurdoelanalyses indien beschikbaar en anders de ontwerp-natuurdoelanalyses waarin het toetsingsadvies nog niet bekend of verwerkt is.
- De inzichten uit de natuurdoelanalyses worden als onderdeel opgenomen in de gebiedsprogramma's.
- Omdat zowel de natuurdoelanalyses als de gebiedsprogramma's onderdeel zijn van een herhalend en lerend proces, blijft input vanuit de natuurdoelanalyses dus ook na 1 juli 2023 relevant voor dit proces.
- In het najaar 2022 toetste de Ecologische Autoriteit ook al handreiking Natuurdoelanalyse.

Concept nieuwsbericht

Eerste getoetste natuurdoelanalyses beschikbaar

De Ecologische Autoriteit heeft de eerste toetsingsadviezen van een aantal natuurdoelanalyses gepubliceerd. <<Uit deze adviezen blijkt dat...resultaat benoemen>>. Hiermee zijn de eerste getoetste natuurdoelanalyses beschikbaar. Natuurdoelanalyses geven aan hoe het gaat met de natuur in een stikstofgevoelig natuurgebied en wat de verwachte effecten van vastgestelde maatregelen zijn. Deze informatie is een belangrijke bouwsteen voor de gebiedsprogramma's die provincies opstellen. De Ecologische Autoriteit toetst of de natuurdoelanalyses volledig zijn en voldoende onderbouwing bieden voor de voorgestelde maatregelen om de natuur te verbeteren. Uiterlijk 1 april 2023 zijn alle overige natuurdoelanalyses gereed, waarna de Ecologische Autoriteit ook deze analyses kan toetsen.

Provincies, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Defensie stellen de natuurdoelanalyses op voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden waar zij verantwoordelijk voor zijn. De natuurdoelanalyse beschrijft hoe het gaat met beschermde natuur in een gebied, wat de verwachte effecten van geplande maatregelen zijn en in welke richting aanvullende maatregelen nodig zijn om de natuur weer gezond te maken. De analyses bevatten de best beschikbare feitelijke en wetenschappelijke kennis over de staat van de natuur. Deze informatie is van belang voor het opstellen van de gebiedsprogramma's. Hierin beschrijven provincies onder meer de maatregelen om de natuur te herstellen en doelen voor stikstof te halen.

Na toetsing door de Ecologische Autoriteit kunnen de natuurdoelanalyses worden aangepast op basis van het toetsingsadvies.

Toetsing natuurdoelanalyses door Ecologische Autoriteit

De eerste natuurdoelanalyses zijn door de Ecologische Autoriteit getoetst in de vorm van een pilot. Het doel hiervan is om samen met de opstellers van de natuurdoelanalyses te komen tot een efficiënte werkwijze en consistente toetsing van de natuurdoelanalyses.

Het beoordelen van de natuurdoelanalyses is een belangrijke taak van de Ecologische Autoriteit. In het najaar van 2022 bracht de autoriteit al een advies uit over de [handreiking natuurdoelanalyses](#).

De getoetste natuurdoelanalyses zijn te vinden onder: [\[link\]](#)

Vragen en antwoorden

Waarom zijn natuurdoelanalyses nodig?

Provincies en de ministeries van IenW en Defensie werken samen aan het verbeteren en herstellen van natuur in (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden. In gebiedsprogramma's leggen provincies vast hoe ze daarvoor gaan zorgen en welke maatregelen nodig zijn voor herstel (en behoud) van de natuur.

Een natuurdoelanalyse laat zien wat de huidige toestand is van het Natura 2000-gebied, of er noodzaak is voor aanvullende bronmaatregelen en of eventueel aanvullende natuurherstelmaatregelen nodig zijn om de natuur gezond te maken (en te houden). Deze informatie is daarom een belangrijke bouwsteen voor de gebiedsprogramma's. Bovendien geven de natuurdoelanalyses invulling aan de wettelijke verplichting inzicht te geven in de mate waarin natuurdoelen in gebieden bereikt worden, waarbij ook de verwachte effecten van vastgestelde maatregelen betrokken worden.

Wie stellen de natuurdoelanalyses op?

Provincies, Rijkswaterstaat en ministerie van Defensie stellen de natuurdoelanalyses op voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden waar zij verantwoordelijk voor zijn.

Op welke punten toetst de Ecologische Autoriteit een natuurdoelanalyse?

De Ecologische Autoriteit gaat na of de natuurdoelanalyses de benodigde ecologische informatie bevat. Er wordt bijvoorbeeld gekeken of conclusies die in de natuurdoelanalyses getrokken worden, te begrijpen zijn en met de juiste informatie onderbouwd worden. Als er kennis ontbreekt in de natuurdoelanalyse, bijvoorbeeld doordat gegevens nog niet beschikbaar zijn, bekijkt de Ecologische Autoriteit of dan op de juiste manier met deze onzekerheden is omgegaan en hoe deze kennis alsnog opgehaald kan worden.

Wat betekent de natuurdoelanalyse concreet voor gebiedsprogramma's?

De natuurdoelanalyse laat zien of natuurdoelen met de huidige maatregelen bereikt worden. Wanneer dat nog niet het geval is, dan maakt de natuurdoelanalyse inzichtelijk waar de knelpunten (drukfactoren) zitten die nog opgelost moeten worden om doelen te halen en wat dus de richting is voor aanvullende maatregelen.

Waar bestaat de natuurdoelanalyse uit?

Voor de natuurdoelanalyses hebben het Rijk en provincies een [handreiking opgesteld, die door de Ecologische Autoriteit getoetst is](#). Daarin staat de minimale lijn voor een natuurdoelanalyse en hoe je om kunt gaan met eventuele knelpunten bij het maken daarvan.

Wat betekent het als de Ecologische Autoriteit de analyses niet voor 1 juli 2023 heeft bekeken?

De natuurdoelanalyses komen in de periode tot uiterlijk 1 april 2023 gereed. Daarmee is er tijd om de natuurdoelanalyses mee te nemen in de eerste versie van ontwerp-gebiedsprogramma's die 1 juli 2023 door de provincies opgeleverd worden. Niet iedere natuurdoelanalyse zal voor die datum

voorzien kunnen worden van een toetsingsadvies door de Ecologische Autoriteit. Provincies gebruiken voor het opstellen van het gebiedsprogramma de definitieve, getoetste natuurdoelanalyses indien beschikbaar. Als de toetsing nog niet heeft plaatsgevonden, kan gebruik gemaakt worden van de ontwerp-natuurdoelanalyses. De natuurdoelanalyses waarover de Ecologische Autoriteit voor 1 juli 2023 nog geen toetsingsadvies heeft uitgebracht, zullen daarna in combinatie met of parallel aan de gebiedsprogramma's getoetst worden.

Wat betekenen de natuurdoelanalyses voor vergunningverlening?

De natuurdoelanalyses hebben geen formele juridische doorwerking wat betreft de uitvoering van maatregelen en hebben niet tot doel om vergunningverlening te faciliteren. Voor het verlenen van een vergunning is altijd een passende beoordeling nodig als significante effecten van het plan of project op Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten. De natuurdoelanalyses zijn geen passende beoordelingen en bieden daarom op zichzelf geen directe titel om vergunningen al dan niet te verlenen. Altijd is een aanvullende beoordeling door het bevoegd gezag nodig. De natuurdoelanalyses bevatten wel belangrijke informatie over de toestand van de natuur die betrokken moet worden vergunningverlening..

BIJLAGE: Niet voor publicatie

Wat is de status van de natuurdoelanalyses en de beoordeling van de Ecologische Autoriteit?

De natuurdoelanalyses hebben geen formele juridische status, maar bevatten wel de best beschikbare feitelijke en wetenschappelijke kennis over de staat van de natuur in de Natura 2000-gebieden. Dat is belangrijke input voor de gebiedsprogramma's, maar ook voor bijvoorbeeld formele documenten zoals de Natura 2000-beheerplannen.

Kan er op basis van de natuurdoelanalyses toestemming verleend worden voor projecten of activiteiten die tot extra stikstofdepositie leiden?

Natuurdoelanalyses hebben niet tot doel toestemmingsverlening te faciliteren of onderbouwen, maar informatie uit de natuurdoelanalyses kan op hoofdlijnen wel inzicht bieden in de globale mogelijkheden hiertoe op gebiedsniveau. Het detailniveau van de analyses is daartoe veelal niet geschikt en aanvullend onderzoek (locatiegericht) zal vrijwel altijd nodig zijn om concrete conclusies te trekken over toestemmingsverlening of het intrekken van vergunningen. Bijvoorbeeld door een passende beoordeling.

Wat moet provincie met het toetsingsadvies van de Ecologische Autoriteit?

Provincies stellen de gebiedsplannen/gebiedsprogramma's vast, het is dus aan hen op welke wijze zij het toetsingsadvies in de vast te stellen natuurdoelanalyses verwerken. De natuurdoelanalyses vormen een belangrijke bouwsteen voor de gebiedsprogramma's, deze worden uiteindelijk integraal beoordeeld door het Rijk. Daarbij zal het Rijk ook kijken naar het advies van de Ecologische Autoriteit en de wijze waarop dit verwerkt is.

Wanneer heeft Ecologische Autoriteit alle natuurdoelanalyse uiterlijk getoetst?

De Ecologische Autoriteit heeft aangegeven zich tot het uiterste in te spannen om alle natuurdoelanalyses in 2023 getoetst te hebben.

Kijkt de natuurdoelanalyse alleen naar impact van stikstof op natuur of ook naar andere opgaven op het gebied van water, klimaat en bodem (en of daar ook aanvullende maatregelen voor nodig zijn)?

Deze versie van de natuurdoelanalyse geeft een beeld van de staat van de natuur vooral met het oog

op stikstof. De natuurdoelanalyse kijkt naar het doelbereik in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, inclusief de verwachte effecten van geplande maatregelen. Het gaat daarbij dus om natuurdoelen, en niet om doelen t.a.v. water en klimaat. De gebiedsprogramma's, waarvoor de natuurdoelanalyses input leveren, hebben wel een bredere scope en zullen ook ecologisch getoetst worden door de Ecologische Autoriteit. Daarbij zal de Ecologische Autoriteit naast effecten op de beschermde natuur en doelbereik ook naar de effecten van de maatregelen met betrekking tot waterdoelen (KRW) en klimaatdoelen op de beschermde natuur kijken. Zie [BIJLAGE1 \(ecologischeautoriteit.nl\)](https://ecologischeautoriteit.nl)

Hebben provincies nog wel wat aan de getoetste versies van de natuurdoelanalyse, aangezien de gebiedsplannen in juli aangeleverd moeten worden?

De natuurdoelanalyses zijn opgesteld op basis van de meest actuele cijfers en best beschikbare wetenschappelijke kennis over de (staat van) de natuur in de Natura 2000-gebieden. De natuurdoelanalyses en gebiedsplannen zijn onderdeel van een iteratief en cyclisch proces. Er ligt dus op 1 juli nog geen volledig uitgewerkte blauwdruk met alleen maar volledig uitgewerkte maatregelen met het oog op de lange termijn. Ook na 1 juli blijven de natuurdoelanalyses en toetsing daarvan dus relevant. Provincies gebruiken voor het opstellen van een gebiedsplannen de definitieve, getoetste natuurdoelanalyses indien beschikbaar en anders de ontwerp-natuurdoelanalyses waarin het toetsingsadvies nog niet bekend of verwerkt is. Deze werkwijze is ook opgenomen in de handreiking gebiedsprogramma's.

Zijn er op basis van de eerste beoordelingen van de natuurdoelanalyses conclusie te trekken over kwaliteit natuurdoelanalyses? En wat doet het Rijk met deze uitkomsten?

PM uitspraken kwaliteit o.b.v. eerste toetsingsadviezen.

Zijn er op basis van de eerste beoordelingen van de natuurdoelanalyses conclusie te trekken hoe compleet en afgerond de EA deze eerste natuurdoelanalyses vindt? Wat doet het Rijk met deze uitkomsten?

PM uitspraken compleetheid NDA's o.b.v. eerste bevindingen door de EA.

Hoe betrouwbaar en onafhankelijk is het advies van de Ecologische Autoriteit? De pilot is bijvoorbeeld samen uitgevoerd met Rijk en provincies

De Ecologische Autoriteit is onafhankelijk en heeft de toetsingsadviezen in het kader van de pilotfase ook zelfstandig en onafhankelijk opgesteld. Het Rijk en de provincies hebben geen inhoudelijke rol gehad in de totstandkoming van deze adviezen. De rol van de provincies en het Rijk in de pilotfase bestond uit het aanleveren van de natuurdoelanalyses, het geven van toelichting op de natuurdoelanalyses en werkwijze van de totstandkoming en het ontvangen van tips en aanbevelingen van de Ecologische Autoriteit voor het opstellen van natuurdoelanalyses. De Ecologische Autoriteit, Rijk en provincies werken wel nauw samen om het proces van toetsing zo goed mogelijk te laten verlopen door bijvoorbeeld het maken van concrete werkafspraken en planningen.

Wat gebeurt er met de uitkomsten van de natuurdoelanalyse?

De natuurdoelanalyses maken duidelijk of en in welke richting maatregelen nodig zijn om de natuur gezond te maken. De uitkomsten worden gebruikt voor onder meer de gebiedsprogramma's, het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering, de uitwerking van de tweede fase van het Uitvoeringsprogramma Natuur en deze worden ook betrokken bij de aanpak van piekbelasters.

De natuurdoelanalyses zijn uiterlijk 1 april 2023 beschikbaar als bouwsteen in de gebiedsprogramma's. Waar is de huidige stikstofaanpak dan op gebaseerd?

Voor de huidige stikstofaanpak zijn onder meer de gebiedsanalyses uit 2017 gebruikt en actuele berekeningen van de stikstofdepositie. Het is nodig dat we actuele natuurdoelanalyses maken waar ook de meest recente kennis over stikstof en natuur bij betrokken wordt. Er bestaat geen twijfel over dat stikstofreductie nodig is om de natuur in een goede staat te brengen en te houden. Maar de omvang van de uiteindelijk benodigde stikstofreductie, het tempo daarvan en de optimale synergie tussen bronmaatregelen en herstelmaatregelen verschilt per gebied.

De natuurdoelanalyses laten geen positief beeld zien; in veel gebieden kan verslechtering niet worden uitgesloten en worden doelen nog niet gehaald. Schiet de huidige stikstofaanpak dan niet tekort?

In de ecologische beoordeling in de natuurdoelanalyses, kunnen alleen de al uitgevoerde en vastgestelde maatregelen worden betrokken. De positieve effecten van de maatregelen voor emissiereductie zoals die in de gebiedsprogramma's waar provincies aan werken worden voorgesteld en de aanvullende landelijke maatregelen, kunnen nog niet worden 'ingeboekt' in het ecologische oordeel van de natuurdoelanalyses. Daarmee benadrukken de conclusies uit de natuurdoelanalyses de noodzaak van het opnemen van aanvullende maatregelen in de gebiedsprogramma's en het tijdig vaststellen en uitvoeren daarvan. Dat geldt ook voor de aanvullende landelijke maatregelen. De natuurdoelanalyses maken onderdeel uit van een cyclisch proces: wanneer aanvullende maatregelen zijn vastgesteld en worden uitgevoerd, kan de natuurdoelanalyse geactualiseerd worden en mogen de verwachte effecten van deze aanvullende maatregelen wel betrokken worden bij het oordeel.

Welke informatie levert een natuurdoelanalyse uiteindelijk op?

In de natuurdoelanalyse wordt een ecologische analyse uitgevoerd per stikstofgevoelig habitatype en soort waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Dit leidt per habitatype en soort tot een ecologische oordeel in de vorm van één van de volgende conclusies:

- Ja: De natuurdoelanalyses leveren in dit geval de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen mogelijk maakt door het op orde brengen van de condities daarvoor. Deze uitkomst bevestigt het maatregelenpakket en biedt basis voor verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen.
- Ja, mits: De natuurdoelanalyses leveren de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen, verslechtering van stikstofgevoelige habitats voorkomt. Maar er zijn aanvullende maatregelen nodig voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen op lange termijn. Dit leidt tot verdere verkenning van aanvullende maatregelen. Dat kunnen zowel bronmaatregelen zijn als natuurherstelmaatregelen.
- Nee, tenzij: De natuurdoelanalyses leveren een ecologische beoordeling van het pakket maatregelen waaruit blijkt dat met vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten. De natuurdoelanalyse maakt in dat geval duidelijk wat de knelpunten zijn.

Als uit het oordeel volgt dat het bereiken van de instandhoudingsdoelen met de huidige maatregelen niet in beeld is, dan wordt aangegeven welk type of welke maatregelen aanvullend beschikbaar en nodig zijn. De uitkomsten van natuurdoelanalyses zijn daarmee de basis voor uitwerking van en afspraken over aanvullende maatregelen.

Moeten er vergunningen worden ingetrokken als de natuurdoelanalyse een 'nee, tenzij' conclusie (verslechtering kan niet worden uitgesloten) bevat?

Bij een 'nee, tenzij' conclusie is verslechtering niet uit te sluiten en moeten maatregelen getroffen worden om het risico hierop weg te nemen. Wat voor maatregelen dit zijn, is afhankelijk van de oorzaak van het risico op verslechtering. Dit kan bijvoorbeeld ook komen door een gebrek aan gegevens, waarbij het dus nodig zal zijn om de monitoring uit te breiden. Maar in andere gevallen zal

dit risico kunnen worden weggenomen met aanvullende stikstofbronmaatregelen of natuurherstelmaatregelen. Er moet zorgvuldig worden gekeken wat passende maatregelen zijn voor het betreffende habitatype. Het intrekken van een specifieke vergunning hoeft daar geen onderdeel van te zijn. In ieder geval moet blijken hoe het risico op verslechtering wordt weggenomen. De huidige aanpak voorziet al in aanvullende maatregelen. Of deze ook volstaan om het risico op verslechtering weg te nemen (en omgevingswaarden te realiseren) zal dan moeten blijken uit een specifieke beoordeling hiervan.

Wanneer volgen er nieuwe natuurdoelanalyses komende jaren?

PM

Cijfers:

- In totaal zijn er in Nederland 162 Natura-2000 gebieden in Nederland
- Van deze Natura 2000-gebieden zijn er 132 stikstofgevoelig
- Voor deze 132 stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden worden Natuurdoelanalyses opgesteld.